A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2013. január 22.*

„Fellebbezés — Verseny — Kartellek — A rézből és rézötvözetből készült szerelvények európai piaca — Az anyavállalatnak kizárólag a leányvállalata jogsértő magatartásából eredő felelőssége — A ne ultra petita elve — A leányvállalatra vonatkozó ítéletben kimondott megsemmisítés hatása az anyavállalat jogi helyzetére”

A C-286/11. P. sz. ügyben,

az **Európai Bizottság** (képviselik: F. Castillo de la Torre, Bottka V. és R. Sauer, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2011. június 6-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

a **Tomkins plc** (székhelye: London [Egyesült Királyság], S. Jordan solicitor megbízásából képviseli: K. Bacon barrister)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts elnökhelyettes, A. Tizzano, M. Ilešič, G. Arestis, M. Berger és E. Jarašiūnas tanácselnökök, Juhász E. (előadó), A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, M. Safjan, D. Šváby és A. Prechal bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. május 2-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2012. július 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: angol.

Ítéletet

1 Fellebbezésében az Európai Bizottság az Európai Unió Törvényszékének T-382/06. sz., Tomkins kontra Bizottság ügyben 2011. március 24-én hozott ítéletének (EBHT 2011., II-1157. o.; a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítéletben a Törvényszék egyrészt részben megsemmisítette az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikke értelmében megindított eljárásban (COMP/F-1/38.121 – „szerelvények”-ügy) 2006. szeptember 20-án hozott C(2006) 4180 bizottsági határozatot (összefoglaló: HL 2007. L 283., 63. o., a továbbiakban: vitatott határozat), másrészt pedig csökkentette a Tomkins plc-re (a továbbiakban: Tomkins) kiszabott bírság összegét.

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

2 A Törvényszék a megtámadott ítélet 1–3., valamint 12. és 13. pontjában az alábbi megállapításokat tette:

„1 A […] [vitatott] határozatban […] [a] […] [Bizottság] megállapította, hogy több vállalkozás megsértette az EK 81. cikk (1) bekezdését és az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás 53. cikkét azzal, hogy az 1988. december 31. és 2004. április 1-je közötti különböző időszakokban részt vettek a közösségi versenyszabályok egységes, összetett és folyamatos megsértésében, amely a rézből és rézötvözetből készült szerelvényeknek az EGT területét lefedő piacán versenyellenes megállapodások és összehangolt magatartások összességében nyilvánult meg. A jogsértés az árak rögzítésében, az árakra, engedményekre és visszatérítésekre vonatkozó listákban és az áremelések alkalmazási mechanizmusaiban való megállapodásban, a nemzeti piacok és az ügyfelek felosztásában és egyéb kereskedelmi információk cseréjében, valamint rendszeres találkozókon való részvételben és egyéb, a jogsértés megkönnyítését célzó kapcsolatok fenntartásában állt.

2 A felperes, a Tomkins, valamint a Pegler […] (korábban The Steel Nut & Joseph Hampton Ltd), amely a tényállás időpontjában a leányvállalata volt, a [vitatott] határozat címzettjei között szerepel.

3 A felperes 1986. június 17. és 2004. január 31. között 100%-ban rendelkezett a rézszerelvényeket gyártó Pegler tőkéjével. A Peglert 2004. február 1-jén értékesítették az irányító csoportjának. A Pegler Holdings Ltd-t és a Peglert 2005. augusztus 26-án felvásárolta az Aalberts Industries NV, a [vitatott] határozat egy másik címzettje.

[…]

12 A [vitatott] határozat 1. cikkében a Bizottság megállapította, hogy a felperes és leányvállalata, a Pegler 1988. december 31. és 2001. március 22. között megsértette az EK 81. cikkben és az EGT-Megállapodás 53. cikkében foglalt rendelkezéseket.

13 A Bizottság e jogsértés miatt a [vitatott] határozat 2. cikkének h) pontjában 5,25 millió euró bírságot szabott ki egyetemlegesen a felperesre és a Peglerre.”

A megtámadott ítélet

3 A Törvényszék Hivatalához 2006. december 15-én benyújtott keresetlevelében a Tomkins többek között azt kérte, hogy a Törvényszék:

– a Pegler jogsértésben való részvételének időtartamát illetően a megtámadott határozatot semmisítse meg, valamint

– csökkentse a rá és a Peglerre egyetemlegesen kiszabott bírság összegét.

4 A keresetétől való részleges elállást követően a felperes csak egyetlen, arra alapított jogalapot hozott fel, hogy a Bizottság hibát követett el a Pegler jogsértésben való részvétele időtartamának meghatározása során.

5 A vitatott határozatból kitűnik, hogy a Bizottság az 1986. június 17. és 2004. január 31. között a Pegler tőkéjének 100%-ával rendelkező felperesnek tudta be a Pegler jogsértő magatartását, és a felperest egyetemlegesen kötelezte a leányvállalatára kiszabott bírság megfizetésére. E betudás azon alapult, hogy a Tomkins a jogsértés időszakában meghatározó befolyást gyakorolt a Peglerre.

6 A Törvényszék a megtámadott ítélet 38. pontjában hangsúlyozta, hogy a Tomkinst kizárólag a Pegler anyavállalataként és a Pegler kartellben való részvétele címén vonták felelősségre a jogsértésért, ennélfogva pedig a felelőssége nem haladhatja meg a Pegler felelősségét. Márpedig a Törvényszék a T-386/06. sz., Pegler kontra Bizottság ügyben 2011. március 24-én hozott ítéletében (EBHT 2011., II-1267. o.) megsemmisítette a vitatott határozat 1. cikkét annyiban, amennyiben a Bizottság abban megállapította, hogy a Pegler az 1988. december 31. és 1993. október 29. közötti időszakban részt vett a szóban forgó kartellben. Mivel a felperes az elsőfokú eljárásban vitatta, hogy a Pegler az említett időszak vonatkozásában részt vett volna a kartellben, a Törvényszék megvizsgálta, hogy e megsemmisítés a Tomkins tekintetében milyen következményekkel jár.

7 A Törvényszék, miután a megtámadott ítélet 40. pontjában emlékeztetett a Bíróság azzal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára, hogy az uniós bíróság nem határozhat a kereseten túlterjedően, különösen pedig arra, hogy az uniós bíróság nem határozhat olyan kérdésekről, amelyek a felperes által előterjesztett kérelmekkel érintett címzetteken kívüli egyéb címzettekre vonatkoznak (a C-310/97. P. sz., Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ügyben 1999. szeptember 14-én hozott ítélete [EBHT 1999., I-5363. o.]), a megtámadott ítélet 42. pontjában ugyanakkor megállapította, hogy versenyjogi szempontból a felperes a leányvállalatával egyetlen jogalanyt képezett, amely a fent hivatkozott Pegler kontra Bizottság ítélet alapjául szolgáló ügyben benyújtott megsemmisítés iránti kereset folytán részben pernyertes lett. Következésképpen a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság által a felperesnek való felelősségbetudás azzal jár, hogy a felperes részesül az említett ügyben vitatott határozat részleges megsemmisítésének előnyeiből.

8 A Törvényszék ennek alapján a megtámadott ítélet 44. pontjában arra a következtetésre jutott, hogy nem határoz a kereseten túlterjedően, ha – amennyiben az anyavállalat és leányvállalata külön-külön megsemmisítés iránti keresetet nyújt be hozzá – figyelembe veszi a leányvállalat által benyújtott kereset eredményét, amennyiben az e keresetben előterjesztett kérelmeknek ugyanaz a tárgya, mint az anyavállalat által benyújtott keresetben előterjesztett kérelmeknek.

9 Olyan helyzetben, amelyben az anyavállalat felelőssége szigorúan a leányvállalatának felelősségéhez kötődik, mivel a bírság Tomkins általi egyetemleges megfizetésére nem kerülhetett volna sor, ha a Bizottság a Pegler jogsértő magatartását nem neki tudja be, a Törvényszék a felperes jogsértésben való részvételének kezdetét, vagyis az 1988. december 31-től 1993. október 29-ig terjedő időszakot illetően megsemmisítette a vitatott határozatot, következésképpen pedig a Tomkinsre kiszabott bírság összegét 5,25 millió euróról 4,25 millió euróra csökkentette, amelyből 3,4 millió eurót a Peglerrel egyetemlegesen köteles megfizetni.

10 A jogsértés megszüntetésével kapcsolatban a Törvényszék a megtámadott ítélet 53. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság helyesen állapította meg, hogy a Pegler nem bizonyította, hogy elzárkózott a 2000. június 10-én megkötött azon megállapodástól, amelynek célja az árak 2000. augusztus 14-étől történő növelése volt, ennélfogva pedig a Pegler folyamatosan részt vett a kartellben addig az időpontig, amikor a Bizottság szerint a kartell véget ért, vagyis az általa 2001. március folyamán elvégzett, be nem jelentett vizsgálatok időpontjáig.

A felek kérelmei

11 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és

– teljes egészében utasítsa el a Tomkins által a Törvényszékhez benyújtott keresetet.

12 A Tomkins azt kéri, hogy a Bíróság:

– a fellebbezést, mint nyilvánvalóan megalapozatlant, teljes egészében utasítsa el, és

– a Bizottságot kötelezze mind az elsőfokú, mind a fellebbezési eljárás költségeinek viselésére.

A fellebbezésről

A felek érvei

13 Fellebbezésének alátámasztása érdekében a Bizottság öt jogalapra hivatkozik, amelyeket a következőkre alapít: a kereseten túlterjedő határozathozatallal kapcsolatos szabály megsértése; azon téves megállapítás, mely szerint az anyavállalat és a leányvállalata által benyújtott keresetleveleknek ugyanaz volt a tárgya; a Törvényszék nem vette figyelembe, hogy a Tomkins olyan vállalkozás része volt, amely elismerte, hogy jogsértést követett el; a megtámadott ítélet indokolásának hiánya és ellentmondásos indokolása, végül pedig a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése.

Az első jogalapról

14 Első jogalapjában a Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék azáltal, hogy a vitatott határozatot annyiban, amennyiben az az e határozatban megállapított jogsértésben való részvétel időtartamának egy részére vonatkozott, olyan indokok alapján semmisítette meg, amelyeket a Tomkins soha nem hozott fel, megsértette azt a szabályt, amely megtiltja, hogy a bíróság a kereseten túlterjedően hozzon határozatot. A Bíróság ítélkezési gyakorlata, különösen a fent hivatkozott Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ügyben hozott ítélet, valamint a C-201/09. P. sz., ArcelorMittal Luxembourg SA kontra Bizottság és a C-216/09. P. sz., Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg SA és társai egyesített ügyekben 2011. március 29-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-2239. o.) nem ismer el kivételt e szabály alól annak alapján, hogy két felperes ugyanazon vállalkozáshoz tartozik, és egyetemleges felelősségüket állapították meg. Az a megsemmisítés, amelyet a határozat címzettjeként eljáró egyes felperesek el akarnak érni, szükségképpen azokra a jogalapokra korlátozódik, amelyeket a felperesek mindegyike a saját ügyében felhozott, és semmilyen kivétel nem tehető az egyetlen vállalkozáshoz tartozó címzettek vonatkozásában.

15 A Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszék összekeverte a vállalkozás mint az EUMSZ 101. cikk, valamint [az EK 81. cikkben] és [az EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) értelmében vett versenyjogi gazdasági egység fogalmát, és azon jogi személy eljárásjogi értelemben vett fogalmát, amely az EUMSZ 263. cikk és az 1/2003 rendelet alapján kérelmet nyújt be az uniós bíróságokhoz. A Bizottság a fent hivatkozott ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság és a fent hivatkozott Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai egyesített ügyekben hozott ítéletből kiindulva úgy véli, hogy a valamely csoport részét képező jogalany által előterjesztett kereset nem érinti a csoporthoz tartozó többi jogalany jogi helyzetét. A határozat címzettjének feladata, hogy meghatározza az uniós bíróságokhoz benyújtott keresetének és az általa felhozni kívánt jogalapoknak a terjedelmét. Még ha fel is tételezzük, hogy a leányvállalatra vonatkozó

határozat részleges megsemmisítése a Bizottság által elkövetett olyan érdemi hiba fennállását feltételezi, amely potenciálisan az anyavállalat előnyére is szolgálhat, ez utóbbinak magának kell e hibára hivatkoznia a Törvényszék előtt.

16 A Bizottság azt állítja, hogy az egyetlen vállalkozás részét képező jogalanyokkal szemben kiszabott bírságok változhatnak, még akkor is, ha e bírságok meghatározott részét illetően egyetemleges felelősséget állapítottak meg. Következésképpen az ugyanazon vállalkozást alkotó két jogalany egyetemleges felelősségének nincs jelentősége a fent hivatkozott Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ügyben hozott ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat azon szabály vonatkozásában történő alkalmazását illetően, hogy a bíróság nem határozhat a kereseten túlterjedően. A jelen esetben nem áll fenn szoros kapcsolat a Tomkins és a Pegler felelőssége között.

17 A Bizottság szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a jogsértés időtartamára vonatkozó jogalapról anélkül határozott, hogy megvizsgálta volna maga a Tomkins által a jogsértés kezdő időpontjára vonatkozóan előadott jogi érveket, és e tekintetben arra szorítkozott, hogy a fent hivatkozott Pegler kontra Bizottság ügyben hozott ítélet kimenetelére utaljon. A Törvényszék így átértelmezte és átminősítette a kereset tárgyát.

18 Ezenkívül a Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék azáltal, hogy a Tomkinsre kiszabott bírságot egy másik ítélet alapján csökkentette, jogtalanul beavatkozott a Bizottság hatásköreibe. A Bizottság szerint az ő, és nem a Törvényszék feladata, hogy az említett megsemmisítési ítéletnek való megfelelés érdekében levonja az ezen ítéletből eredő következményeket, adott esetben csökkentve vagy eltörölve e bírságot.

19 A Tomkins szerint a felhozott első jogalap elfogadhatatlan, amennyiben a Bizottság a Törvényszék által már megvizsgált tényállás, különösen pedig a Tomkinsnak betudott jogsértés időtartamára vonatkozó megállapítások újbóli vizsgálatát próbálja elérni, ami ellentétes a fellebbezés természetével.

20 A Tomkins másodlagosan előadja, hogy a Törvényszék nem határozott a kereseten túlterjedően, és nem hagyta figyelmen kívül a kérdéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot. A Tomkins hangsúlyozza, hogy a Pegler jogsértésben való részvétele időtartamának és a bírság összegének azzal az indokkal történő csökkentése, hogy a Bizottság ezen időtartam meghatározása során hibát követett el, a Törvényszékhez benyújtott keresetlevelében kifejezetten említett kérelmének egyik fő eleme volt. Ezenkívül a fent hivatkozott Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ügyben hozott ítélet, valamint a fent hivatkozott ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság, és Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai egyesített ügyekben hozott ítélet nem releváns.

21 A Tomkins azt állítja, hogy a Törvényszék nem hozott létre kivételt azon eljárási szabály alól, mely szerint a bíróság nem határozhat a kereseten túlterjedően, hanem helyesen mérlegelte a jelen ügy tényállását, különösen az ugyanazon csoporthoz tartozó két szóban forgó társaság egyetemleges felelősségét illetően. A Tomkins szerint a Bizottság a tényállás mérlegelése során a fellebbezésében összekeverte a Tomkins által hivatkozott azon jogalapot, amely a Pegler által elkövetett jogsértés időtartamának és a fizetendő bírságnak a csökkentésére irányul, valamint a Tomkins kérelmeinek alátámasztása érdekében a jogsértés kezdetének és végének pontos időpontjával kapcsolatban előadott ténybeli adatokat. A Bizottság nem állíthatja, hogy a Tomkinsnak viselnie kell a rá háruló felelősség terhét, viszont nem részesülhet a szóban forgó leányvállalat elsődleges és közvetlen felelőssége Törvényszék általi csökkentésének előnyeiben, ami olyan felelősség kiváltását eredményezné, amely nem lehet egyetemleges.

22 A vállalkozás fogalmán alapuló anyagi jogi versenyszabályok, valamint a jogi személy fogalmából kiinduló eljárásjogi szabályok összekeverésével kapcsolatban a Tomkins hangsúlyozza, hogy a Bizottság az uniós jog téves minősítését alkalmazta. A Tomkins szerint a Törvényszék helyesen fogadta el, hogy

szoros és „elválaszthatatlan” összefüggés áll fenn a fent hivatkozott Pegler kontra Bizottság és a fent hivatkozott Tomkins kontra Bizottság ügyben hozott ítélet között, amely összefüggés a gondos igazságszolgáltatás mellett igazolja a két ügy közötti kereszthivatkozásokat.

A második jogalapról

23 A Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a Tomkins és leányvállalata, a Pegler megsemmisítés iránti keresetének alátámasztására irányuló kérelmeknek „ugyanaz volt a tárgya”. A Bizottság szerint e két jogi személy eltérő időszakokat vitat a jogsértésben való részvétel kapcsán, vagyis a Tomkins az 1988. december 31-től 1989. február 7-ig terjedő időszakot, azaz 38 napot, a Pegler pedig az 1988. december 31-től 1993. október 29-ig terjedő időszakot, azaz 4 év, 9 hónap és 29 nap időtartamot. Ezen, valamint az abból a tényből eredő eltérések, hogy e két jogalany eltérő jogalapokra és érvekre hivatkozott, a Bizottság szerint olyan kérelmeknek minősülnek, amelyeknek eltérő a tárgya.

24 Ezenkívül a Törvényszék a megtámadott ítélet 42. pontjában a Bizottság szerint olyan téves ténybeli feltevésből indult ki, amely a tényállás elferdítésének minősülhet, mely szerint a Tomkins azt állította volna, hogy „amennyiben a [vitatott] határozatot a Peglert illetően meg kellene semmisíteni, az említett határozatot az őt érintő részében is meg kellene semmisíteni”. Márpedig a Tomkins e jogalapot sem a megsemmisítés iránti keresetében, sem pedig a válaszában nem hozta fel, ezért pedig a Törvényszék elferdítette a felperes által felhozott jogalapot.

25 A Tomkins szerint a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a Tomkins és a Pegler kereseti kérelmeinek „ugyanaz a tárgya”, mivel mindkét fél kifejezetten azt kérte a saját keresetlevelében, hogy a Törvényszék csökkentse a Pegler jogsértésben való részvételének a Bizottság által tett megállapításokból következő időtartamát.

A harmadik jogalapról

26 A Bizottság szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor azzal az indokkal csökkentette a „Tomkins vállalkozás” egyik jogalanyának felelősségét, hogy a jogsértésben való részvétel időtartamát e vállalkozás másik jogalanya, vagyis a Pegler leányvállalat vonatkozásában korábban csökkentette. A Pegler jogsértésért való felelősségének csökkentése a Pegler „alvó vállalkozás” jogállásán alapult, nem pedig azon a tényen, hogy a kérdéses csoport nem vett részt a jogsértésben. Az, hogy ez utóbbi társaság meghatározott ideig esetleg nem volt a megfelelő címzett a csoporton belül, csak e leányvállalatot érinti, és nem mentesíti az egész vállalkozást a versenyszabályok megsértéséért fennálló felelőssége alól. Így a Törvényszék az 1989. január 20. és 1993. október 29. közötti időszak vonatkozásában jogszerűen nem semmisíthette meg a Tomkinsra kiszabott bírságot azzal az indokkal, hogy „a Tomkins felelőssége szigorúan a Pegler felelősségéhez kapcsolódik”, úgy alapozva e kapcsolatra, hogy az közben nem is létezik.

27 A Tomkins azt állítja, hogy a harmadik jogalap elfogadhatatlan azon az alapon, hogy az a Törvényszék által már elbírált tények újbóli vizsgálatát próbálja elérni, ezenkívül pedig a Bizottság az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott e jogalapra.

A negyedik jogalapról

28 A Bizottság másodlagosan azt állítja, hogy a megtámadott ítélet sérti az indokolási kötelezettséget, mivel nem fejti ki elég pontosan, hogy eltérést jelent a fent hivatkozott Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ügyben hozott ítélettől. Ezenkívül a megtámadott ítélet 56. és 57. pontjában, amelyek az elrettentés címén alkalmazott szorzótényezőre vonatkoznak, a Törvényszék következetlen

és pontatlan volt, amikor felhívta a Bizottságot arra, hogy a Tomkins tekintetében vonja le a bírság megfizetéséért való egyetemleges felelősségből eredő következtetéseket, mielőtt az ítélet 59. pontjában saját maga meghatározta volna a bírság összegét.

29 A Tomkins úgy véli, hogy e negyedik jogalap nem megalapozott, hangsúlyozva, hogy a Törvényszék elég világosan levezeti az okfejtését, lehetővé téve ezáltal a felek számára, hogy megismerjék a határozatának indokait, a Bíróság számára pedig, hogy gyakorolja a felülvizsgálati jogkörét.

Az ötödik jogalapról

30 A Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette a kontradiktórius eljárás elvét és a tisztességes eljáráshoz való jogot, amikor nem adott neki lehetőséget arra, hogy állást foglaljon a Törvényszék azon szándékával kapcsolatban, hogy a Pegler által egy másik ügyben felhozott jogalapokra támaszkodva csökkentse a Tomkinsszal szemben kiszabott bírságot. A Törvényszék megsértette a Bizottság védelemhez való jogát azáltal, hogy valamely ítéletnek egy részére hivatkozott, miközben a Pegler által a keresetének alátámasztása érdekében felhozott jogalapot a Tomkins az eljárás írásbeli szakasza során nem hozta fel.

31 A Tomkins úgy véli, hogy e jogalap megalapozatlan, mivel a Bizottság félként vett részt a fent hivatkozott Pegler kontra Bizottság ügyben hozott ítélet meghozatalához vezető eljárásban, ezáltal pedig tökéletesen tájékozott volt a jogsértés időtartamára vonatkozó érveket illetően. A Tomkins szerint a Bizottság e jogalapot a megtámadott ítélet meghozatalához vezető eljárásban kizárólag taktikai okokból nem hozta fel.

A Bíróság álláspontja

Az első, második és harmadik jogalapról

32 Mivel az első, második és harmadik fellebbezési jogalap nagy részben átfedi egymást, azokat együtt kell megvizsgálni.

33 A megtámadott ítélet 38. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy „a felperes kartellért való felelősségét nem a kartell tevékenységeiben való közvetlen részvétele miatt állapították meg. A felperest kizárólag a Pegler kartellben való részvétele címén anyavállalatként vonták felelősségre a jogsértésért. Ennélfogva a felelőssége nem lépheti túl a Pegler felelősségét”.

34 A felek között ugyanis nem vitatott, hogy a Tomkins felelőssége kizárólag a leányvállalatának, a Peglernek a kartellben való, a megtámadott határozatban megállapított részvételéből ered.

35 E három fellebbezési jogalapban ugyanakkor a Bizottság lényegében azt állítja, hogy bármi is legyen az ugyanazon csoporthoz tartozó e két társaság által alkotott vállalkozásnak a megtámadott határozatban megállapított jogsértés tekintetében fennálló felelőssége, a Tomkins társaság a Törvényszékhez általa benyújtott keresettel megindított eljárás keretében nem részesülhet a jogsértés időtartamának olyan csökkentéséből eredő előnyökben, amelyről a Törvényszék azon eljárás keretében döntött, amely a Pegler társaság által a Törvényszékhez olyan érvelésekre támaszkodva benyújtott külön kereset alapján indult, amelyeket a Tomkins a saját keresete keretében nem adott elő.

36 Harmadik jogalapjában a Bizottság a vállalatcsoporton belül jogilag elkülönülő jogalanyok felelőssége közötti különbségtételre támaszkodik, és különösen azt állítja, hogy a jelen esetben a vitatott határozatnak mind a Tomkins, mind pedig a Pegler címzettje volt, továbbá hogy az 1988. december

31-től 1993. október 29-ig terjedő időszakra vonatkozó megállapítást a Törvényszék azzal az indokkal semmisítette meg, hogy a Pegler kezdetben „az angol társasági jog értelmében vett […] »alvó« társaság”, később pedig „megbízottként eljáró alvó társaság” volt.

37 E megfontolások azonban nem elegendők ahhoz, hogy kétségbe vonják a Törvényszék által a megtámadott ítélet 38. pontjában tett megállapítást, mivel ahhoz, hogy a felelősség valamely csoporton belül bármely jogalanynak betudható legyen, bizonyítékkal kell szolgálni arra, hogy legalább egy jogalany elkövette az uniós versenyszabályok megsértését, e körülményt pedig olyan határozatban kell megállapítani, amely jogerőssé vált.

38 Márpedig a jelen esetben az 1988. december 31-től 1993. október 29-ig terjedő időszakot illetően végeredményben nem szolgáltak ilyen bizonyítékkal, mivel a Törvényszék a fent hivatkozott Pegler kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében ezen időszak vonatkozásában részben megsemmisítette a vitatott határozatot. E tekintetben nem releváns, hogy a Pegler jogsértő magatartásának hiányát milyen okból állapította meg.

39 Következésképpen a Törvényszék helyesen indult ki abból a feltevésből, mely szerint a Tomkins mint anyavállalat felelőssége a jelen esetben tisztán származékos és járulékos, így a leányvállalata, a Pegler felelősségétől függ, ezenkívül pedig e két társaságot egyetemlegesen kötelezték azon bírság megfizetésére, amelynek csökkentését kérik.

40 Másfelől hozzá kell tenni, hogy a Tomkins által az elsőfokú eljárásban felhozott jogalap és érvek nem a saját részvételére – mint az a megtámadott ítélet 25. és 28–30. pontjából kitűnik –, hanem kizárólag a Pegler jogsértésben való részvételére vonatkoztak.

41 Első jogalapjában a Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék, azáltal hogy a jogsértés időtartamát a Tomkins vonatkozásában is csökkentette, anélkül hogy e társaság erre irányuló kifejezett kérelmet terjesztett volna elő, a kereseten túlterjedően határozott, megsértve a Bíróság által különösen a fent hivatkozott Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ügyben, valamint a fent hivatkozott ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság és a fent hivatkozott Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai egyesített ügyekben hozott ítéletekben kialakított ítélkezési gyakorlatot.

42 A Bizottság a második jogalapja keretében elismeri, hogy a Peglerhez hasonlóan a Tomkins is vitatta a Törvényszék előtt a jogsértés megtámadott határozatban megállapított időtartamát. Hangsúlyozza azonban, hogy ezen anyavállalat nem ugyanazt az időszakot vonta kétségbe, mint amelyre a leányvállalata utalt, hanem ezen időszaknak csupán egy kis részét, továbbá a Pegler által előadottaktól eltérő érvek alapján. A Bizottság ebből arra következtet, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 44. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Pegler és a Tomkins által külön-külön előterjesztett kereseteknek ugyanaz volt a tárgya.

43 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy olyan helyzetben, amikor a leányvállalat felelőssége teljes egészében a leányvállalata felelősségéből származik, és amikor e két társaság többek között az iránt indított keresetet, hogy a Törvényszék a leányvállalat által elkövetett jogsértés időtartamának csökkentése címén csökkentse a bírságot, az „ugyanazon tárgy” fogalma nem követeli meg, hogy azonos legyen e társaságok keresetleveleinek, valamint az általuk annak érdekében hivatkozott érveknek a tartalmi köre, hogy vitassák a jogsértés Bizottság által megállapított időtartamát.

44 Következésképpen, mivel nem vitatott, hogy a jogsértés időtartamát mind a Tomkins, mind pedig a Pegler vitatta, ezen egy része pedig azonos volt, a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 44. pontjában szereplő megállapításokra jutott.

45 Ami a Bizottság azon érvét illeti, mely szerint a Törvényszék elferdítette a Tomkins által hivatkozott jogalapot, azt hatástalanként el kell utasítani. A jelen ítélet előző pontjaiból következik ugyanis, hogy a Törvényszék attól függetlenül következtethetett az anyavállalat és annak leányvállalata által benyújtott keresetlevél tárgyának azonosságára, hogy a Tomkins a keresetében előadta-e, vagy sem a megtámadott ítélet 42. pontjának harmadik mondatában említett és a jelen ítélet 24. pontjában idézett kérelmet.

46 A jelen ítélet 41. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlattal kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a Bizottság véleményével ellentétben ez az ítélkezési gyakorlat nem ültethető át a jelen jogvita elbírálására.

47 A fent hivatkozott Bizottság kontra AssiDomän Kraft Products és társai ügyben hozott ítélet meghozatalához vezető eljárásban ugyanis – a jelen ügy tényállásától eltérően – az AssiDomän Kraft Products AB és hat további svéd társaság nem terjesztett elő keresetet a Bizottság azon határozata ellen, amelyet a Bíróság más vállalkozások által benyújtott keresetek eredményeként részben megsemmisített.

48 A fent hivatkozott ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság és a fent hivatkozott Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai egyesített ügyekben hozott ítéletekhez vezető jogvitában – amely más jellegű jogi kérdésre, nevezetesen a szankciók végrehajtása esetén az elévülés nyugvására vonatkozott – ugyanazon csoporthoz tartozó három társaságról volt szó. Mint azt a Bíróság ezen ítélet 149. pontjában megállapította, a Bizottság határozata e társaságok közül csak az egyiket érintette, a Törvényszék pedig e határozatát csupán ezen egyetlen társaság vonatkozásában semmisítette meg. Ezért e megsemmisítésből a másik két társaság vonatkozásában semmilyen következményt nem lehetett levezetni.

49 Így a jelenlegihez hasonló esetben, amikor az anyavállalat felelőssége kizárólag a leányvállalatának felelősségéből származik, továbbá amikor az anyavállalat és leányvállalata egyidejűleg terjesztett elő olyan kereseteket, amelyeknek ugyanaz volt a tárgya, a Törvényszék, anélkül hogy a kereseten túlterjedően határozott volna, figyelembe vehette a Pegler által benyújtott kereset eredményét, és az 1993. október 29-ét megelőző időszakot illetően a Tomkins vonatkozásában is megsemmisíthette a vitatott határozatot.

50 E tekintetben a Bizottság által hivatkozott azon lehetőség, hogy az anyavállalat vonatkozásában hozott határozatát ő maga módosítsa vagy vonja vissza annak érdekében, hogy levonja a Törvényszék ítéletéből eredő következményeket, nem nyújt kellő biztosítékot a vállalkozások jogainak védelmére az uniós versenyjog alkalmazása területén.

51 Az eddigi megfontolásokból következik, hogy a Bizottság által felhozott első, második és harmadik jogalap nem megalapozott.

A negyedik jogalapról

52 A negyedik fellebbezési jogalap két részből áll.

53 Az első részben a Bizottság azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a vitatott határozat részleges megsemmisítésének alátámasztására nem vezetett le kielégítő és világos okfejtést. A Bizottság nagyrészt az első, második és harmadik jogalap keretében már előadott érveket ismétli meg.

54 E tekintetben elegendő utalni a Bíróság e jogalapok kapcsán tett megállapításaira, amelyekből kitűnik, hogy a Bizottság kifogásai nem megalapozottak.

55 A második részben a Bizottság azt állítja, hogy a megtámadott ítélet indokolása következetlen, illetve pontatlan, mivel egyrészt a Törvényszék felhívja a Bizottságot, hogy az elrettentési tényező kapcsán vegye figyelembe a Törvényszék fent hivatkozott Pegler kontra Bizottság ügyben hozott ítéletét, másrészt viszont a megtámadott ítélet 59. pontjában ő maga határozza meg a Tomkinre kivetett bírság összegét.

56 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítéletben nem fedezhető fel semmilyen ellentmondás vagy pontatlanság. A Törvényszék ugyanis kizárólag annyiban csökkentette a bírság összegét, amennyiben a vitatott határozatot az 1993. október 29. előtti időszak tekintetében a Tomkins vonatkozásában is megsemmisítette. Ezzel szemben a Törvényszék ugyanezen ítélet 56–58. pontjában az abból eredő következményeket vonta le, hogy a Tomkins keresete nem irányult a Bizottság által az elrettentési tényező alkalmazása során elkövetett hibára.

57 Ebből következik, hogy a negyedik jogalap nem megalapozott.

Az ötödik jogalapról

58 E jogalapban a Bizottság a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésére hivatkozik. Különösen azt kifogásolja, hogy a Törvényszék nem biztosított neki lehetőséget arra, hogy kifejtse a Törvényszék azon szándékával kapcsolatos álláspontját, hogy a Pegler által felhozott jogalapokra támaszkodjék.

59 Mindjárt az elején emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság ebben az ügyben nem kérte tárgyalás tartását. Mint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 23. pontjában kifejti, a Bizottság levélben jelezte, hogy „a Törvényszék belátására bízza annak megítélését, hogy a jelen ügy körülményei között célszerű-e tárgyalást tartani”.

60 A kontradiktórius eljárás elve és a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben nem tartására vonatkozóan a Bizottság által megfogalmazott kifogások az intézmény azon szilárd meggyőződésén alapulnak, hogy egymással teljesen megegyező keresetek hiányában teljes mértékben kizárt, hogy a Tomkins anyavállalat a leányvállalata, a Pegler vonatkozásában megállapított jogsértés időtartamának csökkentéséből eredő előnyökben részesülhessen.

61 Márpedig, mint az a Bíróság első, második és harmadik jogalappal kapcsolatos megfontolásaiból és megállapításaiból következik, bizonyos körülmények között fennáll e lehetőség. E lehetőség alkalmazása a Törvényszék azon jogi mérlegelésének eredménye, amelyet a Törvényszék anélkül lefolytathat, hogy arról az ítélet meghozatala előtt a feleket tájékoztatnia kellene. Az ilyen eljárás nem minősül a védelemhez való jog vagy a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének.

62 Ebből következik, hogy az ötödik jogalap nem megalapozott.

63 Mivel a Bizottság által hivatkozott egyik jogalapnak sem lehet helyt adni, a fellebbezést el kell utasítani.

A költségekről

64 Az eljárási szabályzat 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről. Ugyanezen szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése értelmében – amely a 184. cikk (1) bekezdése szerint a fellebbezési eljárásban is alkalmazandó – a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Bizottságot, mivel pervesztes lett, a Tomkins kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.

2) A Bíróság az Európai Bizottságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások